

Atif Kujundžić, književnik
FOTOGRAF MURAT JAŠAREVIĆ
SJETNI LIK BOSANSKOG KRAJOLIKA

Murat Jašarević je profesionalni fotograf i fotografija mu je hljeb nasušni. Kad zaradi za hljeb, fotografija mu postaje duhovna hrana i mogućnost osobnog kreativno-estetskog ispisa i ispunjenja, ostvarivanja dugo priželjkivanog sna o ljepoti, bliskog i sljedstvenog svakoj ljudskoj egzistenciji. Kad dođe do tog poriva, Jašarević se nađe u bosanskom krajoliku, čija ga poetika nosi kroz život. On je sjetni lirik bosanskog krajolika. Naime, kroz bosansku panoramu, Jašarević vidi sebe i svijet - sebe u svijetu i svijet u sebi. Bosanski krajolik mu je optika, kompoziciona i estetska mjera, prvi kriterijum njegove poetike.

Fotografija Murata Jašarevića u povijesti bh. fotografije, sasvim je jasna i generički ostvarena razvojna linija fotografskog govora na mjestu uloge fotografije i interakcijskog odnosa stilskih formacija u umjetnosti koje nazivamo moderna i postmoderna.

Crnobijela fotografija Murata Jašarevića integrira i čuva svekoliko iskustvo fotografskog zanata bh. fotografske tradicije, kao i znanja koje je osobno stekao u klasi salon majstora fotografije Hazima Hadžiemrića u Travniku - kod kojega je izučio fotografski zanat. Dakako, taman kao što iz iste projekcije otkrivamo i njegovu nagonsku potrebu za umjetnošću i poetički uvjetovanu zanesenost ljepotom bosanskog krajolika, koju je upijao kao dijete. Ta potreba je dio dječijeg sna o ljepoti uopće, i tako, dijelom osobne estetske utopije koja ga vodi kroz život i drži uz fotografsku mogućnost. Zato, Murat Jašarević, dođe u Hutovo blato na foto-safari, ali istim očima nastavlja gledati svijet i primjenjuje iste zahtjeve vizuelizacije motiva i prostora u kojem se našao, kao da je u okolini Zenice, Travnika ili na Vlašiću. Fotograf i slikar, nužno, rješavaju iste probleme i, ako su talentirani, čine to na vrlo sličan način.

Jašarević ima istančan osjećaj za trenutak karakterističnog svjetla koje će mu omogućiti da, ma gdje se zatekao s fotoaparatom u rukama, napravi fotografiju koja će u njemu poetički odjeknuti kao događaj. Prema njegovim najuspješnijim fotografijama, to je trenutak tvoračkog svjetla ili čak kontrastnog svjetla u krajoliku čiju grafiju osvjetljava tako da se ista vidi bez sjaja i sjena, da konfiguraciji daje karakterističnu auru koja produbljuje sliku. Ta okolnost sugerira i da se fotograf Murat Jašarević trajno zanosi ljepotom na impresionistički način, ljepotom koju, kao neponovljiv događaj, isijava priroda tek u jednom trenutku dana.

Na Jašarevićevim fotografijama zatječemo planinski krajolik ispresjecan razvučenim paperjem izmaglice, s vrhovima i plohama zadatim tvoračkim ili kontra-svjetlom, stadima, konjima i jahačima, tovarima, oračima i koscima koji, kao oživjele ili u krajoliku sačuvane epske kategorije usredištavaju nepreglednost i nesagledivost fotografiranog prostora i ljudski produbljuju njegov smisao, ili smisao njegove, nikad odgonetnute tajne. Jašarević u jednakoj mjeri tu tajnu uvijek iznova raskriva i potvrđuje.

Ustvari, talentiran čovjek ima unaprijed zadate ili riješene neke elemente svoga umjetničkog angažiranja i ispoljavanja, a oni su sadržani već u njegovom impulsu i zahtjevu bavljenja umjetnošću. Kod Jašarevića je to odnos prema kompoziciji. Ako pogledamo c/b fotografije Jašarevićevih bakica, uočiti ćemo izvanrednu ravnotežu crno-bijelih površina i posebno brižljivo raspoređenih bijelih akcenata koji ukupnu površinu njegove fotografije dovode do ostvarenja perfekcionistički postavljenih zahtjeva likovnog govora! Kako su svjetlo i tama neodvojivi dio i uvjet fotografskog izraza, uočavamo da Jašarević s izgrađenim i rafiniranim smislom iste koristi i na kolor fotografijama. On podešava ekspoziciju idući u susret odraženom svjetlu, pa ga određivanjem daljine zaustavlja u tačno određenom nivou, u kojem su latice i tučci cvjetova u cvijetnom aranžmanu, tako da zaustavljena svjetlost postaje njegovim unutarnjim svjetlom koje se širi baš tamo gdje ga on osjeća. Ili, frontalno na fotografiji Berina, djevojčica sjedi među cvjetovima, ali njezina bijela bluzica biva akcenat iz kojega se širi polje bijelih cvjetova, njezina rože suknjica je izvrstan koloristički prelaz ka zeleno-žutom, a boje tena i smeđe kose taman - fotografiju i čine živom i lijepom. Ponekad, fotografije su mu čiste mudrolije. Konj na mjesecini je, ustvari, negativ, ili - fotografija dobijena sa slajda! Pogled na spomenik u Jasenovcu, dobio je prvi plan tako što je fotografiran kroz izdžikljalu paprat u kontra-svjetlu, pa ista podsjeća na iznurene zatočenike u prostoru tog strašnog mjesta. Pošto tamo nema planina iz njegovoga rodnog kraja, u Hutovu, Jašarević daje prostor uskovitlanoj visini neba i dobij a baš ono što treba dobiti kao sadržajnu i estetsku dominantu. Etc.

Sljedstveno vremenu svoga življenja i opredjeljivanja za fotografiju kao životnu opciju rada i ispoljavanja, Jašarević se našao u vrhu, sasvim zrelih i u to vrijeme najmoćnijih utjecaja stilske formacije koju imenujemo kao moderna. Dakako, kao takav, našao se i na mjestu svega što reagira postmodernom. Ali, njegova poetika i estetika već su formirani. Jašarević ulazi u urbani pjezaž sa istim već izgrađenim zahtjevima. S istim odnosom slika portret i akt. Sljedstveno, dobij a upravo ono na čemu postmoderna nerijetko inzistira: dekonstrukciju estetskog čina! U prvom planu akta, nedvosmisleno lijepe mlade žene, vidimo njezina prljava stopala!

Naime, ako smo voljni pogledati stvari mimo naivnog referencijalizma kojim se nosi moderna, analitičke refleksije dovode nas u krizu iz koje vidimo, kako to što je lijepo ima nelijep dodatak koji ljepotu dovodi u pitanje, jer postavlja druga, pa i značajnija pitanja na koja nije dat odgovor. Fotografija Murata Jašarevića je medij koji potiče i zaustavlja naraciju, a baš tako i funkcionira djelatno, sasvim precizno i primjereno njegovom autorskom zahtjevu i fotografskom postignuću.